

LÆSERNE MENER

DELEØKONOMI

Christian Juhl, mf (EL):
I vores kolonihaveforening har vi en hækklipper, som alle medlemmer kan bruge. Vi synes ikke, det er meningsfyldt, at alle behøver at investere i hver sin hækklipper. Det er deleøkonomi i miniformat. Bologiforening har fælles legepladser, fodboldbaner og beboerhuse, boremaskiner og vaskemaskiner, som alle foreningens medlemmer kan bruge. Andre er gået sammen om et fælles vandværk. Mange har lokale delebiler. Det er deleøkonomi i større format.

Deleøkonomi kan spille en central rolle, både for den enkelte, for økonomien og for miljøet, hvis det organiseres fornuftigt.

Over driver og koordinerer private bilejeres personkørsel. De har udviklet en digital platform. Men de har samtidig valgt at udfordre den eksisterende lovgivning, der gælder i Danmark for at kunne køre billigere end traditionelle taxaer. Dermed er de naturligvis kommet i konflikt med både lovgivningen og chaufførernes fagforening.

Over har efter min mening intet med deleøkonomi at gøre. Der er tale om piratkørsel. Og Overs ageren på transportområdet har skadet debatten om deleøkonomi.

Ideen om deleøkonomi åbner mange muligheder, som vi skal udvikle. Samtidig skal vi undervæjs sikre den nødvendige regulering af markedet, så både faglige retigheder og miljøsyn ikke lider overlast.

ERFARINGER FRA LIBYEN

Niels Henrik Hjølund, Aabyhøjvej 17, Aarhus:
Politiken bringer 15.9. to artikler om erfaringer efter Libyenkrigen uden at berøre det mest centrale tema: Nato's mandat, som gik på at hindre Gaddafi i at anvende sit militær – primært fly – mod civilbefolkningen, jf. missionens navn, Operation Unified Protector. Resolutionen indeholdt ikke støtte til en bestemt part, endsigende en plan om regimeskift, tværtimod blev landets selvbestemmelsesret understreget. Men så snart Nato tog over, skiftede dagsordenen, og man smadrede den ene part totalt, hvilket vi ser virkningerne af i dag. Tænk, at Politiken kan skrive hele to artikler om emnet uden at berøre dette. Jeg

var selv tilhænger af indsatsen ved begyndelsen, men hvis jeg skal tale om bagklagskab i dag, må det være, at jeg dengang stolede på Nato. Det er slemt det her. For verden og for Politikens troværdighed

VENSTRES RØDDER?

Bent Christensen, Rypevej, Hørsholm:
Er V gået amok i kortsigtet kretjermoral? Man vil åbenbart afhænde de offentlige eller andelsdrevne varmeselskaber til private investorer for at få lidt penge i de offentlige kasser her og nu. Det på trods af at al erfaring tydeligt viser, at det vil koste danskeren en højere varmeregning i årene, der kommer. Har man i V glemt sin oprindelse i andelsbevægelsen og i troen på fællesskabets styrke og effektivitet?

DE KOLDE

Ole Riis, Kastetvej 129, Aalborg:
Vi fik i 2015 et skvulp fra den globale flygtningebølge. Det splittede os. Nogle viste gæstfrihed, mens andre viste kulde. De kolde gjorde flygtningene til et spørgsmål om penge, ikke om medmennesker. Ligesom de gjorde velfærd til et spørgsmål om penge.

De kolde gør menneskelig omsorg til en omkostning. Prioriteringen er klar: Det giver mindre løn at pleje mennesker end at pleje penge. De kolde taler på alles vegne, men deres interesse gælder kun deres egen velstand. De kolde har ført os ind i en værdikamp. Men den drejer sig ikke om religion eller flygtninge. Den drejer sig om, om vi skal have et samfund af rige, bange egoister eller et samfund, som er rigt på menneskevarme fællesskaber. Den værdikamp splitter samfundet, og den går på tværs af de gamle partiskel.

DE ÆLDRE ER FORSKELLIGE

Henrik Hvenegaard Mikkelsen, ph.d., Center for Sund Aldring, Institut for Antropologi, KU:
De ældre er de mest tilfredse borgere i Danmark, viser nye tal fra Danmarks Statistik. En nyhed, der spredte sig til alle landets medier.
Som en overskrift i Politiken formulerede det: 'Derfor er ældre lykkelige'.
Den succesfulde aldring, som det kaldes i fagsprog, synes at have realiseret sig selv i Danmark. Men er tilfredshed det samme som livskvalitet og

lykke? Det er vigtigt, at vi konfronteres med alternativer til den sædvanlige forfaldshistorie om alderdommen. Men knæfaldet for én bestemt fortælling om ældre mennesker er ikke seriøst.

Man må først pointere det faktuelle forkerte i, at ældre som helhed skulle være tilfredse. Det er veldokumenteret, at mange resourcesvage ældre rammes af depression.

Men problemet stikker dybere. Når ældre er tilfredse, bliver det fremstillet som noget godt. De er frie for alverdens forpligtelser, som Margrethe Kähler fra Ældre Sagen udtrykker det i Politiken.

Men når vi sætter lighedstegn mellem det gode liv og frihed, skaber vi én særlig og afgrænset fortælling om det gode liv. Hvis vores forventningshorisont til alderdommen er, at det skal være bekymringsfrit, så bliver vi dårligt rustet til at finde mening i hændelser, som ikke passer ind i det nye idealbillede.

Når alderdommen handler om, at man skal være tilfreds, er man så en fiasko, når man ikke er tilfreds?

I min forskning har jeg stiftet bekendtskab med mange ældre, som har svært ved at forholde sig til det billede, der bliver tegnet af dem i medierne. Disse ældre er ikke tilfredse. De frygter døden – og særlig ægtefællens død – og de har svært ved at finde en social acceptabel måde, hvorpå de kan udtrykke deres frygt.

Ligeledes er de bange for at miste forligheden og hukommelsen. I et samfund, hvor man skal være tilfreds, bliver vi frataget det rum, hvori vi kan give udtryk for vores utryghed. Ældre er lige så forskellige og har lige så forskellige syn på livet som deres yngre medborgere. Men denne forskellighed forstummes, når tilfredshed bliver gjort til et succeskriterium i alderdommen.

VILLAKØB

Ernst Gravesen, Krogholmsgårdsvej 28, Vedbæk:
Der har været forargelse over, at Johanne Schmidt-Nielsen har købt en villa i et moderne prisniveau.
Skal vi til støtte for hende, Enhedslisten og dens tilhængere genopfriske det gode, gamle spørgsmål: 'Hvorfor skal de ugudelige have al lammestegen?'.

DAGENS CITAT

Det er åbenlyst, at en lettelse af topskatten for fordelagtig for økonomien, men hvis danskerne ikke kan se sig selv i skattesystemet og føler, at det er uretfærdigt, splitter du befolkningen. Og så får vi ekstreme holdninger, som ikke fører landet i den rigtige retning
Thomas F. Borgen, adm. dir. i Danske Bank.
i JyllandsPosten

Fokus i ældreplejen er skævt

ÆLDREPLEJE

JACOB BIRKLER, ETIKER, PH.D., FHV. FORMAND FOR ETISK RÅD

VI BØR gentænke ældreplejen. Fokus er skævt, og vi er på vej i den forkerte retning.

Hvis man som ældre borger eksempelvis har behov for hjælp eller pleje, bliver indsatsen defineret ud fra denne pleje. Man visiteres til hjemmepleje eller plejehjem. Der bør omvendt fokuseres på ældre liv og livet i hjemmet. Det kan ske ud fra den profession, den ældre har haft, eller de relationer, man har dyrket. Det kan være bundet til natur, kultur, seksualitet, etnicitet osv.

Det kan være boliger med dyr eller boliger knyttet til forskellige institutioner med børn og unge. Der bør fokuseres på det levede liv for netop at skabe plads til liv. Det er let at forse sig på ældrepleje uden at se ældre livet. Den vigtigste opgave er at se, hvad der for den enkelte har værdi og giver mening.

Man kan indvende, at mange ældre er fysisk svækket eller udfordret af eksempelvis demens. Men pointen er præcis den samme.

Selvom den ældre har mistet sproget eller forligheden, er det vores indsigt i det liv, der er, der bør forme indsatsen i

det liv, der leves nu og her. Hvis vi alene møder en plejeopgave, bliver mennesket en byrde. Hvis vi derimod møder et menneske med en baggrund, historie og fortælling, kan vi handle som et medmenneske.

IDAG ER hjælpen struktureret og plejen teknisk optimeret. Det er der ikke i sig selv noget galt med. Men fokus er skævt. Der fokuseres eksempelvis på, hvordan robotsælen til borgere med demens har en fantastisk effekt, og mindre på, hvordan ingen har levet med en sæl som kæledyr.

Der udvikles spiseroboter, som er designet ud fra en hjælp til at spise. Men for nogle er det vigtigere at have nogen at spise med. Der fokuseres på, hvordan en gps kan sikre, at borgere med demens ikke ender i grøftkanten, men vi glemmer det værdifulde i, at nogen følger en på vej. Kort sagt overvåger vi for meget og våger for lidt. Elektronisk kan vi overvåge, men kun mennesker kan våge. Med overvågning overser vi let det, som har værdi for den enkelte, hvor det at våge handler om et vågent blik for det menneske, som har det svært.

I dag fokuseres der på intelligente gulve, som kan overvåge ældre, i stedet for et blik for den person, det handler om. Der fokuseres på intelligente bleer, der kan registrere, hvor flydt den er (og med hvad), i stedet for at ledsage den ældre på

toiletet. På den måde har vi fået bleansvarlige, i stedet for at nogle er ansvarlige for Søren og Marie. Det går ofte langsomt med at skifte bleen, men hurtigt med at finde hjertestarteren, hvis man får et hjertestop. Således har vi skabt en ubalance mellem førstehjælp og næstehjælp. Vi er blevet gode til at forlænge livet, men knap så gode til at hjælpe i det liv, som er.

Næstehjælp handler om et blik for den ældres liv og derudfra at hjælpe i ældre livet. Vi bør flytte fokus fra ældrepleje til ældre liv. I dag går man til den ældre ud fra en visiteret ret til hjælp og pleje.

Ældre er på den måde blevet et tilgangspunkt. Men ældre bør altid være et udgangspunkt, dvs. et punkt, jeg går fra med en forståelse for den hjælp, som er vigtig her. På den måde skal man ikke blot visiteres ud fra plejen, men ud fra det liv, man lever.

Konklusionen er klar: Livet skal leves hele livet.

Så kære politikere, flyt fokus. Det handler ikke altid kun om flere penge, men også om, hvor vi vælger at fokusere. Det handler om, at vi fokuserer på livet og ikke bare på plejen i det liv, som er.

Det handler ikke bare om nye tekniske redskaber til vores dygtige hjælpere og assistenter, det handler primært om at give plads til de menneskelige egenskaber. Det handler om, at vi ikke blot tilbyder pleje og hjælp, men giver plads til livet, hele livet.

Kan vi unge virkelig ikke være os selv uden at drikke alkohol?

ALKOHOL

SARA SLOT HAMMER, GYMNASIELEVE

En flaske vin eller en sixpack har fået en fast plads i indkøbskurven, når der købes ind til en hyggeaften med veninden

om, så nu er de nået til tiden, hvor 'fuldesamtalerne' er de bedste.
Er vi unge nået til det punkt i vores kultur, hvor alkohol er vejen frem, når det gælder gamle, såvel som nye, venskaber?

Om er disse venskaber så ægte? I sidste måned, da jeg skulle til Operation Dagsværk-møde, stod der på dagsordenen: »Vi går selvfølgelig ud og drikker en øl efter, hvis man lyster«. Hvorfor øl?

Hvorfor ikke bare hygge efter mødet med en sodavand og nogle kort? Ligeledes er der ramaskrig, hvis der ikke bliver solgt øl til en cafeaften, men i stedet sodavand og kakao. Kan det passe, at vi kun kan sidde ved siden af vores skolekammerater i fritiden, hvis der er en øl imellem os?

DET VÆRSTE er, at jeg ikke er bedre selv. Måske drikker jeg ikke hver gang, jeg er sammen med mine venner, men jeg vil lyve, hvis jeg sagde, at det er det samme, om jeg drikker eller ej.

Der er et filter, der bliver fjernet, når man har alkohol i blodet, og lige netop dét er trist. Kan vi virkelig ikke være os selv og slå os løs med vores nærmeste, medmindre vi er påvirket af alkohol?

... 40 millioner fordrevne lever i glemsel

ministeren i spidsen vil spille en rolle i den sammenhæng – der er hårdt brug for, at vi gør mere.

De seneste år har der været en voldsom stigning i antallet internt fordrevne som følge af konflikt og vold. I gennemsnit er der registreret 5,2 millioner flere internt fordrevne om året siden 2003. Og i 2015 var tallet hele 8,6 millioner flere mennesker, der blev fordrevet fra deres eget hjem. Det svarer til 24.000 mennesker om dagen.

Fordi en internt fordrevet er i eget land, er vedkommende også under sin egen regerings love og beskyttelse – eller mangel på samme. I 1998 vedtog FN's Generalforsamling et sæt 'guiding principles' om internt fordrevne. De understøtter princippet om, at det er de nationale myndigheder, der har det primære ansvar og forpligtelsen til at yde beskyttelse og humanitær hjælp til fordrevne borgere i landet. Princippet er dog netop kun vejledende og er således ikke juridisk bindende for staterne.

I 2012 trådte Den Afrikanske Unions konvention for beskyttelse af og hjælp til internt fordrevne – Kampala-konventionen – i kraft. Den er juridisk bindende for de afrikanske lande, som underskriver den, og forpligter dem til at beskytte og yde hjælp til de mennesker, der er på flugt i deres eget land fra konflikt, vold, katastrofer og menneskerettighedskrænkelser.

Indtil videre har 40 ud af 54 afrikanske lande underskrevet konventionen, mens kun 22 har ratificeret den. Størstedelen af de internt fordrevne i Afrika befinder sig dog i nogle af verdens mest skrøbelige

De seneste år har der været en voldsom stigning i antal internt fordrevne

rienderne implementering understreger behovet for at holde stater ansvarlige for at overholde deres forpligtelser.

En af de store udfordringer er samtidig, at det ofte er stater selv, som er en del af årsagen til fordrivelsen. Derfor har de nationale myndigheder begrænset interesse i at hjælpe, og ofte vil de være tøvende med at lade andre stater blande sig i det, der opfattes som interne anliggender.

Af denne grund er ofte svært at etablere omfanget af internt fordrevne i et land, og deres behov og adgangen besværliggøres af en stat, som ikke vil samarbejde. Uden muligheden for at holde stater ansvarlige er effekten af internationale principper alt i alt minimal, og de internt fordrevne står tilbage uden reel ret til beskyttelse og hjælp.

DERFOR DEBATTERES det også, om eksisterende international menneskerettighedslovgivning og beskyttelsen i den humanitære folkeret er tilstrækkelig, eller om der bør forhandles en særlig international konvention for beskyttelsen af internt fordrevnes rettigheder.

Det centrale er dog, at der stadig er utilstrækkelig mulighed for at holde stater

ansvarlige, når de ikke lever op til deres forpligtelser under eksisterende international lov og principper. Netop det savner jeg et større fokus på under verdens-topmødet om flygtninge og migration.

DISSE UDFORDRINGER forværrer af, at det er langt sværere at nå internt fordrevne med nødhjælp, når krigen raser. Alene i Syrien er der 19 belejrede områder, hvor der opholder sig ca. 500.000 mennesker. Og næsten 5 millioner bor i svært tilgængelige områder – mange af dem er internt fordrevne. Der skal forhandles med mange parter om adgang, og alt for ofte vil de krigende parter end ikke sætte kamphandlingerne på pause længe nok, til at nødhjælpen kan nå frem.

Fælles for de 40 millioner er, at de flygter fra deres hjem på grund af manglende sikkerhed, eller fordi kampe afskærer dem fra mad, vand og basal sundhed. De fleste internt fordrevne slår sig ned i bymiljøer, hvor de heldige bor blandt lokalbefolkningen ved værtsfamilier eller til leje, nogle gange mange familier i samme bolig. Andre bor i lejre uden for byerne. Under vejbroer, eller hvor der nu er mulighed for en eller anden form for beskyttelse mod vind og vejr.

Selv om de er i deres eget land, er de ofte udsat for diskrimination eller udnyttelse, og de kan have begrænsede rettigheder – bl.a. i forhold til retten til at arbejde. Det betyder, at de har sværere ved at skaffe basale fornødenheder som mad og medicin. Under en konflikt stiger priserne på mad ofte op til tre til fem gange den normale pris, hvilket gør det endnu sværere at få mad på bordet. Særligt i mange meget fattige lande, er adgangen

til dyrkbar jord også en stor udfordring. Familier uden for byerne er ofte afhængige af at have adgang til et jordlod for at kunne brødføde egen familie, og det mister de, når de flygter. Har man ikke adgang til en indkomst via arbejde eller dyrkbar jord, bliver man fuldstændig afhængig af nødhjælpsorganisationers uddelinger.

ET ANDET PROBLEM er adgang til skolegang for børn og unge. Ofte bliver de lidt ældre børn væk fra skolen og tager i stedet arbejde, så de kan støtte familiens økonomi. En anden forhindring er, at fordrevne familier ikke har råd til undervisningen. Der kan også være mangel på lærere og skolelokaler som resultat af krig. Eller også er afstanden til skolen stor for børn i lejre uden egen skole. Derudover holder nogle forældre børnene hjemme, da skoler i nogle regioner er udsat for rekruttering af børnesoldater.

Mange fordrevne er udsat for flere fordrivelser under deres flugt, altså de må flygte en anden, tredje og måske fjerde gang. Simpelt hen fordi situationen udvikler sig, kampene flytter, eller fordi de heller ikke kan få opfyldt deres basale behov, der, hvor de er flygtet hen. Det gør dem endnu mere sårbare og ofte svære at nå. For de internt fordrevne grundet konflikt er det ofte en langvarig situation. Ifølge UNHCR har 80 pct. af verdens internt fordrevne været på flugt fra deres hjem i mere end fem år. Og den manglende hjælp kan i sig selv være en faktor, der bidrager til at skabe ustabilitet og dermed forlænge konflikten.

Alt i alt er situationen for mange internt fordrevne, at de får for lidt eller slet

De humanitære behov overstiger langt de midler, vi har til at hjælpe

har store konsekvenser for andre landes befolkninger.

IGEN ER SYRIEN-KRISEN et rigtig trist eksempel. Mens vi ivrigt drøfter flygtninges forhold i nærområderne, og endnu mere de relativt færre, der er nået til Europa, hører vi meget lidt om de mange millioner, der er på flugt inde i Syrien. For mens 4,9 millioner er flygtet – heraf ca. 1 million i Europa – er der fortsat mere end 6,5 millioner på flugt inde i Syrien. Og de har hårdt brug for vores hjælp. Men de bliver glemt. Ligesom de 1,7 millioner i Sydsudan, 2,5 millioner i Yemen, 3 millioner i Sudan. Jeg kunne blive ved – der er lang vej til 40 millioner.

Når flygtningetopmødet er slut, rejser jeg videre til Irak for at besøge bl.a. lejre for fordrevne i området omkring Bagdad. I Irak blev 1 million fordrevet i 2015, og i alt er der lige nu omkring 3,3 millioner internt fordrevne inde i Irak. Heriblandt mange, som har været fordrevet ad flere omgange. Hvert tiende irakiske barn – svarende til 1,5 millioner børn – er internt fordrevet i deres eget land og har behov for mad, vand og sundhedspleje.

Kampene fortsætter i Irak, og det tvivner flere til at flygte. Ifølge IOM Iraq Displacement Tracking Matrix er mere end

90.000 mennesker flygtet fra deres hjem hen over sommeren (fra 16. juni til 5. september i år).

Den internationale Røde Kors-komitee advarer om, at der kan være op mod 1 million mennesker mere, som bliver tvunget på flugt fra deres hjem i løbet af de næste måneder, i takt med at kampen om landets næststørste by, Mosul, eskalere. Det vil betyde en kæmpe humanitær udfordring for landet, hvor mere end 10 millioner mennesker ansås at have behov for humanitær hjælp. Allerede som situationen er nu, kan vi ikke følge med de humanitære behov overstiger langt de midler, vi har til at hjælpe.

VERDENSSAMFUNDET er nød til at få fokus på disse mennesker, der står uden beskyttelse, uden mad, uden skole til deres børn og uden fremtidsudsigter. Det siger sig selv, at løsningen i sidste ende er en politisk løsning på den konflikt, der er årsagen til flugten. Indtil det sker, er der brug for flere midler til at sikre en tålelig tilværelse for de mange, der er på flugt i eget land.

Samtidig skal nødhjælpsorganisationerne gives større forudsigelighed i tildelelse af midler og større fleksibilitet til at gennemføre de enorme svære operationer i de krigshærgede lande. Dette er kun muligt, hvis vi får det internationale samfunds øjne op for de udfordringer, som jeg her har beskrevet. 12-årige Samira fra Homs i Syrien er kun en blandt 40 millioner glemte flygtninge.
ANDERS LADEKARL